

Амандмани на Предлог Закона о референдуму и народној иницијативи

Транспарентност Србија

новембар 2021

Напомене:

Предлог закона је објављен на следећем линку:

http://www.parlament.gov.rs/upload/archive/files/cir/pdf/predlozi_zakona/2021/2003-21.pdf

Приликом формулисања амандмана коришћени су предлози за унапређење нацрта овог закона које је коалиција прЕУговор доставила Министарству државне управе и локалне самоуправе:

<https://preugovor.org/Amandmani/1664/Predlozi-za-unapredjenje-Nacrta-zakona-o.shtml>

Иза појединих амандмана је дат преглед одредаба које се бришу, додају или мењају, у односу на текст предлога закона.

Садржај

Амандман 1: Овера потписа	3
Амандман 2: Права представника организатора референдумске кампање	4
Амандман 3: Референдумска кампања	5
Амандман 4: Организатор референдумске кампање.....	8
Амандман 5: Идентификација огласног материјала	10
Амандман 6: Правила о повраћају средстава	12
Амандман 7: Извештај о трошковима кампање	14
Амандман 8: Контрола извештаја - нови члан.....	15
Амандман 9: Представник подносиоца предлога.....	17
Амандман 10: Алтернативно решење за оверу потписа	19
Амандман 11: Допуна у вези са амандманом број 10	21
Амандман 12: Права подносиоца иницијативе.....	22
Амандман 13: Рок за уређивање садржаја извештаја о трошковима кампање	23

Амандман 1: Овера потписа

У Предлогу Закона о референдуму и народној иницијативи, члан 7. се брише.

~~Овера потписа~~

~~Члан 7.~~

~~Овера потписа се врши код јавног бележника или у општинској, односно градекој управи, а у градовима и општинама за које нису именовани јавни бележници у основном суду, судској јединици, пријемној канцеларији основног суда или општинској, односно градекој управи.~~

~~Накнада за оверу потписа износи 40 динара по потпису.~~

~~Овери потписа не подлежу потписи дати електронским путем, у складу са уредбом којом се уређује електронска народна иницијатива.~~

Образложење:

Обавеза овере потписа уз накнаду обесхрабрује коришћење уставних права грађана (члан 2. ст. 1. и члан 171. ст. 1. Устава Републике Србије, («Службени гласник РС» бр. 98/2006). Поред тога, различита решења која се предвиђају за случај физичког и електронског потписивања се могу се тумачити и као дискриминација грађана према њиховој информатичкој писмености.

Имајући у виду да у актуелном Закону о референдуму и народној иницијативи („Службени гласник РС“, бр. 48 од 20. јула 1994, 11 од 6. априла 1998.) није прописана обавеза овере потписа за народну иницијативу, увођење такве обавезе би представљало нарушавање уставног принципа према којем се „достигнути ниво људских и мањинских права не може смањивати“ (члан 20. ст. 2. Устава). Поред свега тога, за увођење обавезе овере потписа не постоји стварна потреба која би је оправдала. Иако постоји могућност да приликом прикупљања потписа за народну иницијативу буде неправилности које би се предупредиле овером од стране овлашћеног лица, евентуалне штетне последице таквих неправилности не оправдавају наметање обавезе иницијативном одбору, грађанима са бирачким правом и оверитељима. Наиме, крајњу реч о народној иницијативи ће имати скупштина којој је иницијатива поднета. Одлука скупштине ће у сваком конкретном случају зависити од квалитета предложене иницијативе, односно од става представника народа према поднетом предлогу, а не од правилности уношења података потписника иницијативе.

У случају неприхватања предлога за брисање, предложено је и алтернативно решење (у одредбама које се односе на народну иницијативу).

Амандман 2: Права представника организатора референдумске кампање

Иза члана 20. додаје се члан 20а, који гласи:

Представник организатора референдумске кампање

Члан 20а

Организатор референдумске кампање може одредити своје представнике (члана и заменика члана) у органе за спровођење референдума.

Представници из става 1. овог члана учествују у раду органа без права одлучивања и права на надокнаду.

Образложење:

Ова норма има за циљ да омогући организаторима референдумске кампање, који су најзаинтересованије стране за исправно утврђивање резултата референдума, да се увере да ли су у потпуности поштована правила. Пред организаторе референдумске кампање закон поставља бројне обавезе (вођење евиденције и подношење финансијских извештаја), које су веома сличне обавезама које имају подносиоци изборних листа и предлагачи кандидата на изборима. Аналогно томе, они би требало да уживају и поједина права која имају подносиоци изборних листа и предлагачи кандидата на изборима у вези са процесом одлучивања. То би се, између осталог постигло и омогућавањем да одреде своје представнике у органе за спровођење референдума (аналогно могућности да подносилац изборне листе или предлагач кандидата предложи члана и заменика члана бирачког одбора у проширеном саставу).

С друге стране, наш предлог је да представници организатора референдумске кампање у телу за спровођење референдума немају право одлучивања, нити право на надокнаду која се исплаћује из буџета члановима одбора. Разлог за то ограничење јесте могућност да се у вези са референдумском кампањом јави веома велики број организатора кампање, па би увођење пуноправног чланства или накнада могло бити лако злоупотребљено.

Амандман 3: Референдумска кампања

У члану 27. ст. 1, иза речи „у сврху“ бришу се речи „јавног представљања референдумских предлога и“, након чега се наставља постојећи текст.

У члану 27, иза става 4, додаје се нови став 5, који гласи:

„Не сматра се референдумском кампањом објављивање личних ставова и стручних мишљења појединаца, ставова удружења и стручних мишљења научних институција о питањима о којима се одлучује на референдуму.“

Постојећи став 5. постаје став 6.

У члану 27, иза постојећег става 5, додаје се став 7, који гласи:

„У току референдумске кампање, применом поступка у којем се утврђује да ли је јавни функционер повредио обавезе из закона којим се уређује спречавање корупције, Агенција за спречавање корупције одлучује по пријави поднетој због кршења забрана из овог закона у року од пет дана од дана покретања поступка по службеној дужности, односно од дана пријема пријаве правног или физичког лица.“

Референдумска кампања

Члан 27.

Референдумска кампања представља скуп активности које спроводи организатор референдумске кампање и које почињу од дана расписивања референдума и окончавају се даном одржавања референдума, у сврху ~~јавног представљања референдумских предлога и~~ позивања грађана да се на референдуму изјасне за или против предложене одлуке која је предмет референдума и које обухватају: организовање и одржавање скупова; промоцију, израду и поделу рекламног материјала, брошура, лифлета и публикација; оглашавање; коришћење медијских, маркетиншких, ПР и консултантских услуга.

У циљу спровођења референдумске кампање не могу се грађанима обећавати или давати било каква материјална средства из приватних и јавних извора нити се може обећавати било какав вид нематеријалне помоћи.

Не сматра се референдумском кампањом у смислу овог закона обавештавање грађана о расписаном референдуму, као ни позивање грађана да учествују на референдуму.

Не сматра се референдумском кампањом у смислу овог закона вршење послова из надлежности државних и других органа утврђених овим законом.

Не сматра се референдумском кампањом објављивање личних ставова и стручних мишљења појединаца, ставова удружења и стручних мишљења научних институција о питањима о којима се одлучује на референдуму

Јавни функционери не могу у том својству, нити у ситуацијама у којима се налазе поводом вршења јавне функције, водити референдумску кампању нити могу у својству јавног функционера учествовати у активностима организатора референдумске кампање.

У току референдумске кампање, применом поступка у којем се утврђује да ли је јавни функционер повредио обавезе из закона којим се уређује спречавање корупције, Агенција за спречавање корупције одлучује по пријави поднетој због кршења забрана из овог закона у року од пет дана од дана покретања поступка по службеној дужности, односно од дана пријема пријаве правног или физичког лица.

Образложење:

Амандман има за циљ да отклони неке од озбиљних недостатака у постојећем предлогу, како би се предупредиле штетне последице по остваривање уставних права грађана и омогућио адекватан ниво контроле утврђених обавеза.

У том смислу, веома је битна допуна којом се предвиђа да се референдумском кампањом не сматра објављивање личних ставова и стручних мишљења појединаца, ставова удружења и стручних мишљења научних институција о питањима о којима се одлучује на референдуму. То је неопходно учинити како би се предупредило угрожавање слободе изражавања широким тумачењем појма референдумске кампање. Битно је нагласити да коришћење тих изјава и ставова може представљати референдумску кампању – нпр. када су лични ставови појединаца или ставови организација искористе као део огласних порука организатора референдумске кампање. На такво оглашавање би се применила правила из овог закона.

Још битнији је предлог за брисање дела постојеће норме става 1. „Јавно представљање референдумских предлога“ не би требало да буде део дефиниције референдумске кампање, јер оно не мора бити у функцији уверавања бирача се изјасне за или против одлуке која је изнета на референдум. Дефиниција у постојећем тексту озбиљно сужава простор за демократски дијалог јер уводи забране и обавезе за физичка и правна лица која су заинтересована да организују дебате на којима би се објективно сагледавала одлука која је предмет одлучивања на референдуму, а без усмеравања воље грађана у правцу подршке или противљења тој одлуци. Посебно је апсурдно то што би, на основу постојеће дефиниције било забрањено да расправу о садржају предстојећих уставних амандмана организује нпр. Правни факултет Универзитета у Београду, Новом Саду, Крагујевцу, Нишу, Приштини или Новом Пазару (јер јавне установе не смеју бити организатори референдумске кампање).

Да би ограничења из постојећег става 5. (који постаје став 6) имала ефекте предлаже се увођење обавезе Агенције за спречавање корупције, да током референдумске кампање у року од пет дана утврди да ли је јавни функционер повредио своје обавезе. Ово је модификована одредба члана 50, ст. 7. Закона о спречавању корупције („Службени гласник РС“, бр. 35 од 21. маја 2019, 88 од 13. децембра 2019, 11 од 12. фебруара 2021 - Аутентично тумачење, 94 од 27. септембра 2021.) која се примењује у доба изборне кампање.

Амандман 4: Организатор референдумске кампање

У члану 28. ст. 1, иза речи „Организатор референдумске кампање може бити“ брише се реч „свако“, након чега се наставља постојећи текст.

У члану 28, иза става 2, додаје се став 3, који гласи:

„Организатор референдумске кампање може бити привредно друштво и предузетник који обавља делатности од општег интереса, као и друго физичко и правно лице које врши јавна овлашћења, када се на референдуму одлучује о питањима која се непосредно односе на остваривање њихових права, обавеза и пословних интереса.“

Организатор референдумске кампање

Члан 28.

Организатор референдумске кампање може бити ~~свако~~ домаће правно лице, два или више правних лица на основу закљученог споразума, као и група грађана образована споразумом у складу са прописима којима се уређују избори за народне посланике.

Организатор референдумске кампање не може бити: државни орган, орган аутономне покрајине и јединице локале самоуправе; јавна установа и јавно предузеће; привредно друштво и предузетник који обавља услуге од општег интереса; установа и привредно друштво са учешћем државног капитала; друга физичка и правна лица која врше јавна овлашћења; приређивачи игара на срећу; увозници, извозници и произвођачи акцизних производа; правна лица и предузетници који имају доспеле, а неизмирене обавезе по основу јавних прихода; страна држава; страном физичко или правно лице, изузев страног физичког лица којем је одобрено стално настањење у складу са законом којим су уређени услови за боравак странаца у Републици Србији; међународно политичко удружење.

Изузетно од одредаба става 2, организатор референдумске кампање може бити привредно друштво и предузетник који обавља делатности од општег интереса, као и друго физичко и правно лице које врши јавна овлашћења, када се на референдуму одлучује о питањима која се непосредно односе на остваривање њихових права, обавеза и пословних интереса.

Образложење:

У првом ставу се предлаже брисање речи „свако“, јер се већ у ставу 2. наводи читав низ домаћих правних лица која не могу бити организатори референдумске кампање.

Додавање новог става 3. предлаже се јер постојећа забрана из става 2. није увек примерена. У предлогу закона се посебна правила предвиђају за привредна друштва и предузетнике који обављају делатности од општег интереса (нпр. комунални послови),

друга физичка и правна лице које врше јавна овлашћења (нпр. јавни бележници, јавни извршиоци). Они, у принципу, не би могли да буду организатори референдумске кампање, и та решења су у складу са онима из Закона о финансирању политичких активности и ранијег Закона о финансирању политичких странака (2003). Разлог за то је претпоставка законодавца да би омогућавање финансирања политичких странака од стране привредних друштава и предузетника чије пословање у великој мери зависи од државне политике (у вези са акцизама), односно у ситуацијама када им је поверено вршење јавних овлашћења, могло изложити политичке странке непромерним утицајима.

Међутим, када се на референдуму одлучује о питањима која се непосредно односе на остваривање права, обавеза и пословних интереса појединих домаћих правних лица нема оправданог разлога да се та правна лица лише могућности да се непосредно и нескривено боре за остваривање својих интереса. На пример, ако се на референдуму одлучује о забрани пушења или о ограничавању времена за точење алкохола, логично је да и дуванске компаније и фирме које производе алкохолна пића добију право да организују референдумску кампању, а свакако је боље да то чине отворено, него кроз скривене канале.

Амандман 5: Идентификација огласног материјала

У члану 29. иза става 4, додаје се нови став 5, који гласи:

„Оглас и други материјал који се користи у референдумској кампањи мора садржати идентификацију организатора референдумске кампање.“

Постојећи став 5. сада постаје став 6.

Постојећи став 6. сада постаје став 7.

Постојећи став 7. сада постаје став 8.

Начин финансирања референдумске кампање

Члан 29.

За финансирање трошкова референдумске кампање организатор кампање може користити сопствена средства, као и прикупљати и користити средства из других приватних извора.

На прикупљање средстава из става 1. овог члана и коришћење сопствених средстава сходно се примењују правила о финансирању изборне кампање у складу са законом којим се уређује финансирање политичких активности.

Забрањено је финансирање трошкова референдумске кампање од стране физичких и правних лица из члана 28. став 2. овог закона, као и од стране анонимних дародаваца, изузев страних физичких лица којима је одобрено стално настајење у складу са законом којим су уређени услови за боравак странаца у Републици Србији.

Забрањено је пружање услуга оглашавања које се сматра референдумском кампањом у смислу овог закона правним лицима и групама грађана чији називи нису објављени у складу са чланом 33. став 5. овог закона.

[Оглас и други материјал који се користи у референдумској кампањи мора садржати идентификацију организатора референдумске кампање.](#)

За спровођење активности у оквиру референдумске кампање, забрањено је јавним функционерима, државним службеницима и службеницима у аутономној покрајини и јединици локалне самоуправе да користе средства буџета којима располажу за потребе обављања својих службених дужности.

Организаторима референдумске кампање је забрањено да у току кампање користе јавне ресурсе, укључујући службене просторије, возила, веб презентације и инвентар државних, покрајинских и локалних органа, јавних установа и јавних предузећа, осим

оним физичким лицима који, у својству јавних функционера, користе јавне ресурсе ради заштите личне безбедности, уколико је таква употреба јавних ресурса уређена прописима из те области или одлуком служби које се старају о безбедности јавних функционера.

Организатор референдумске кампање може да користи за кампању просторије и услуге органа Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, као и других организација чији су они оснивачи, уколико су те просторије и услуге доступне под једнаким условима свим организаторима референдумске кампање, на основу јавно доступне одлуке тих органа и организација.

Образложење:

Предложена је допуна која се односи на идентификовање организатора референдумске кампање. Сваки вид материјала који служи кампањи (нпр. телевизијски и штампани оглас, објава на друштвеној мрежи, публикације, леци) морао би садржати ознаку организатора референдумске кампање којем припада. На тај начин се стварају предуслови за контролу тачности и потпуности извештаја о финансирању кампање. Иако се циљеви овог амандмана делимично могу испунити применом Закона о оглашавању ("Службени гласник РС", бр. 6 од 28. јануара 2016, 52 од 22. јула 2019 - др. закон), потреба за допуном члана 29. ипак постоји, јер није извесно да би се Закон о оглашавању применио на израду свих материјала који се користе за сврху референдумске кампање.

Амандман 6: Правила о повраћају средстава

У члану 31, иза става 5, додаје се став 6, који гласи:

„Организатор референдумске кампање је дужан да неискоришћени део средстава за финансирање референдумске кампање до предаје извештаја о трошковима референдумске кампање пренесе лицима која су финансирала ту кампању, вршећи повраћај новца почев од последње примљене уплате, умањено за трошкове преноса средстава.“

Посебан рачун за финансирање референдумске кампање

Члан 31.

У сврху прикупљања средстава за финансирање референдумске кампање из члана 29. став 1. овог закона, након расписивања референдума организатор референдумске кампање отвара посебан рачун који се не може користити у друге сврхе.

Рачун из става 1. овог члана у име два или више правних лица отвара једно од тих правних лица одређено споразумом из члана 28. став 1. овог закона.

Рачун из става 1. овог члана у име групе грађана отвара лице одређено споразумом из члана 28. став 1. овог закона.

Сва средства намењена за финансирање референдумске кампање уплаћују се на рачун из става 1. овог члана и сва плаћања трошкова референдумске кампање врше се са тог рачуна.

Организатор референдумске кампање је дужан да затвори рачун из става 1. овог члана пре подношења извештаја о трошковима референдумске кампање из члана 32. овог закона.

Организатор референдумске кампање је дужан да неискоришћени део средстава за финансирање референдумске кампање до предаје извештаја о трошковима референдумске кампање пренесе лицима која су финансирала ту кампању, вршећи повраћај новца почев од последње примљене уплате, умањено за трошкове преноса средстава.

Образложење:

Уместо сходне примене Закон о финансирању политичких активности, која би била непримењива или непримерена у таквој ситуацији, предвиђена су посебна правила за повраћај неискоришћеног дела средстава која су дата за финансирање референдумске кампање. Наиме, правила у оквиру ЗФПА се односе само на политичке субјекте (политичке странке, коалиције и групе грађана), а не и на остале могуће организаторе

референдумске кампање („Сва средства из приватних извора која није потрошио у току изборне кампање политички субјекат је дужан да пренесе на рачун који користи за редован рад, до дана подношења извештаја“, члан 30, ст. 2. ЗФПА). Политичке странке имају дужност да неутрошена средства пренесу на свој рачун за финансирање редовног рада, а то могу да учине и групе грађана које учествују на изборима и које на тим изборима освоје мандате. Било би могуће применити ова правила и на постојећа правна лица (нпр. привредна друштва, удружења), јер они имају своје сталне рачуне, али не би било увек примерено. Наиме, ако су средства прикупљена за вођење референдумске кампање, нема разлога да се сматра да су даваоци прилога желели да финансирају рад удружења, привредног друштва, па чак ни политичке странке генерално. Код група грађана и других облика организовања који су формирани искључиво ради вођења референдумске кампање, такав повраћај не би био могућ уопште. Због тога је предложено ново правило које би обезбедило да се сва прикупљена а неутрошена средства за вођење референдумске кампање врате даваоцима прилога, и то обрнутим редоследом од датума пријема средстава, као најлогичније решење.

Амандман 7: Извештај о трошковима кампање

У члану 32, брише се став 4.

Извештај о трошковима референдумске кампање

Члан 32.

Организатор референдумске кампање дужан је да агенцији надлежној за спречавање корупције (у даљем тексту: Агенција) поднесе извештај о трошковима референдумске кампање, у року од 30 дана од дана објављивања укупних резултата референдума.

Извештај о трошковима референдумске кампање објављује се на веб презентацији Агенције, у року од седам дана од дана пријема уредног и у прописаној форми поднетог извештаја.

Садржину и начин подношења извештаја о трошковима референдумске кампање уређује директор Агенције.

~~У вршењу контроле извештаја о трошковима референдумске кампање Агенција има обавезе и овлашћења предвиђена законом којим се уређује финансирање политичких активности~~

Образложење: *Контрола извештаја о трошковима референдумске кампање детаљније је уређена предложеним чланом 32а.*

Амандман 8: Контрола извештаја - нови члан

Иза члана 32. додаје се члан 32а, који носи наслов „Контрола извештаја о трошковима референдумске кампање“ и гласи:

„У вршењу контроле извештаја о трошковима референдумске кампање Агенција има право непосредног и неометаног приступа књиговодственој евиденцији и документацији и финансијским извештајима организатора референдумске кампање у мери у којој је то неопходно за утврђивање тачности и потпуности извештаја.

За потребе вршења контроле Агенција може ангажовати одговарајуће стручњаке и институције.

Организатор референдумске кампање је дужан да на захтев Агенције, у року који одреди Агенција, који не може бити дужи од 3 дана, достави сва документа и информације које су Агенцији потребне за обављање послова прописаних овим законом.

Органи Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, банке, као и правна и физичка лица која финансирају референдумску кампању, односно која су у њихово име и за њихов рачун обавила одређену услугу, дужни су да, на захтев Агенције и у року који одреди Агенција, а који у току референдумске кампање не може бити дужи од три дана, доставе све податке који су Агенцији потребни за обављање послова прописаних овим законом.

У погледу обавезе доставе података утврђене у ставу 4. овог члана не примењују се забране и ограничења утврђене другим прописима.

За обављање послова контроле Агенцији се обезбеђују додатна средства из текуће буџетске резерве буџета Републике Србије најкасније 7 дана од почетка референдумске кампање, на основу образложеног предлога Агенције.“

Контрола извештаја о трошковима референдумске кампање

Члан 32а

У вршењу контроле извештаја о трошковима референдумске кампање Агенција има право непосредног и неометаног приступа књиговодственој евиденцији и документацији и финансијским извештајима организатора референдумске кампање у мери у којој је то неопходно за утврђивање тачности и потпуности извештаја.

За потребе вршења контроле Агенција може ангажовати одговарајуће стручњаке и институције.

Организатор референдумске кампање је дужан да на захтев Агенције, у року који одреди Агенција, који не може бити дужи од 3 дана, достави сва документа и информације које су Агенцији потребне за обављање послова прописаних овим законом.

Органи Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, банке, као и правна и физичка лица која финансирају референдумску кампању, односно која су у њихово име и за њихов рачун обавила одређену услугу, дужни су да, на захтев Агенције и у року који одреди Агенција, а који у току референдумске кампање не може бити дужи од три дана, доставе све податке који су Агенцији потребни за обављање послова прописаних овим законом.

У погледу обавезе доставе података утврђене у ставу 4. овог члана не примењују се забране и ограничења утврђене другим прописима.

За обављање послова контроле Агенцији се обезбеђују додатна средства из текуће буџетске резерве буџета Републике Србије најкасније 7 дана од почетка референдумске кампање, на основу образложеног предлога Агенције.

Образложење:

У посебном члану који се односи на контролу извештаја, уместо упућивања на норме Закона о финансирању политичких активности, ради веће правне сигурности, пренета су та правила у модификованом облику. Тако се прецизира, да је за разлику од политичких субјеката чијој документацији Агенција има потпун приступ, овде то право ограничено на меру која је неопходна за утврђивање тачности и потпуности извештаја.

Предвиђа се и право Агенције да затражи додатна средства за свој рад на провери извештаја, али се не прецизира унапред вредност тих средстава, јер се потребе за тим средствима могу битно разликовати у зависности од обима конкретне референдумске кампање која је предмет контроле.

Амандман 9: Представник подносиоца предлога

У члану 60. став 5, мења се и гласи:

„На седницу скупштине, на којој се разматра поднети предлог, обавезно се позива представник подносиоца предлога.“

У члану 60, иза става 6. додаје се нови члан 7, који гласи:

„Представник подносиоца има право образложи предлог и да одговори на питања која му упуте народни посланици, посланици или одборници.“

Постојећи став 7. постаје став 8.

Постојећи став 8. постаје став 9.

Верификација предлога

Члан 60.

Председник скупштине којој је иницијативни одбор поднео предлог утврђује да ли је предлог формулисан у складу са чл. 48, 57. и 59. овог закона и да ли се односи на питања из надлежности скупштине и, ако то јесте случај, обавештава о томе иницијативни одбор у року од 15 дана (верификација предлога).

Ако се предлог подноси ради спровођења референдума, председник скупштине га доставља надлежној комисији ради давања мишљења о предлогу референдумског питања сходно одредбама члана 36. овог закона.

Уколико нису испуњени услови прописани овим законом, председник скупштине одређује накнадни рок од 15 дана иницијативном одбору за отклањање недостатака.

Ако иницијативни одбор остане при поднетом предлогу, а председник скупштине сматра да поднети предлог није формулисан у складу са чл. 48, 57. и 59. овог закона или да се не односи на питања из надлежности скупштине, дужан је да тај предлог уврсти у предлог дневног реда прве наредне седнице скупштине и о томе обавести иницијативни одбор.

~~Седници скупштине, на којој се разматра поднети предлог, присуствује представник подносиоца предлога.~~

На седницу скупштине, на којој се разматра поднети предлог, обавезно се позива представник подносиоца предлога.

Ако представник подносиоца предлога није одређен, на седницу скупштине позива се први потписани у иницијативном одбору.

Представник подносиоца има право образложи предлог и да одговори на питања која му упуते народни посланици, посланици или одборници.

Скупштина може одлучити да верификује или одбаци поднети предлог, а председник скупштине обавештава иницијативни одбор о одлуци скупштине у року од седам дана од дана доношења одлуке.

Ако председник скупштине односно скупштина не поступи у складу са ст. 1. 3. и 7. овог члана, сматраће се да је предлог верификован.

Образложење:

Овим амандманом се отклањају недостаци из Предлога закона. Наиме, тренутно је нејасан статус представника предлагача на седници скупштине на којој се одлучује о предлогу. Измењеним ставом 5. обезбеђује се да представник предлагача буде позван, што прецизније одражава суштину норме од постојећег текста. Одредбама новог става 7. била би утврђена права подносиоца предлога на седници скупштине. Док актуелна норма само обезбеђује могућност подносиоцу предлога да присуствује седници, допуном овог члана би било обезбеђено да представник предлагача може да образложи предлог, али и да одговори на питања народних посланика, посланика, односно одборника. У одсуству таквих одредаба права подносиоца предлога који присуствује седници би зависила од одредаба скупштинских пословника и / или воље председавајућег.

Амандман 10: Алтернативно решење за оверу потписа

У члану 67, иза става 6, додаје се став 7, који гласи:

„Када листа садржи недостатке искључиво у погледу овере потписа, а не постоје разлози за сумњу да су грађани својеручно потписали народну иницијативу, председник скупштине о томе обавештава иницијативни одбор на начин из става 5, али не налаже отклањање недостатака.“

Проверавање испуњености услова

Члан 67.

Надлежни одбор Народне скупштине, односно надлежно радно тело покрајинске скупштине или скупштине јединице локалне самоуправе утврђује, у року од 30 дана од подношења народне иницијативе са листом потписника, да ли је листа потписника народне иницијативе сачињена у складу са одредбама овог закона и да ли је прикупљен довољан број потписа и о томе обавештава председника скупштине.

Проверу листе потписника врши надлежна комисија.

Листа потписника народне иницијативе у електронском облику проверава се поређењем података о потписницима са подацима у бирачком списку.

Проверу из става 3. овог члана врши министарство надлежно за послове вођења јединственог бирачког списка за листу потписника народне иницијативе која је поднета републичкој или покрајинској скупштини, а надлежни орган управе јединице локалне самоуправе за листу потписника која је поднета скупштини те јединице локалне самоуправе.

Ако утврди да листа потписника није сачињена у складу са одредбама овог закона или да није прикупљен довољан број потписа, надлежни одбор Народне скупштине, односно надлежно радно тело покрајинске скупштине или скупштине јединице локалне самоуправе обавештава о томе иницијативни одбор у року од седам дана и одређује рок за отклањање тих недостатака, који не може бити краћи од 15 дана.

Ако иницијативни одбор у одређеном року не отклони недостатке, скупштина ће донети решење о одбацивању народне иницијативе.

[Када листа садржи недостатке искључиво у погледу овере потписа, а не постоје докази за сумњу да су грађани својеручно потписали народну иницијативу, односно да су иницијативу потписали грађани са бирачким правом, председник скупштине о томе](#)

обавештава иницијативни одбор на начин из става 5, али не налаже отклањање недостатака.

Образложење:

Овај предлог је алтернатива за брисање члана 7. Сврха допуне је да се омогући прихватање народне иницијативе и у случају када је за њу прикупљен довољан број потписа, али неки од тих потписа нису оверени. Никакав јавни интерес се не остварује тиме што би грађани који користе своје уставно право морали да плаћају накнаду за оверу потписа, а са друге стране, то их може одвратити од коришћења уставних права. Овера има сврху да потврди да су одређени грађани заиста дали подршку народној иницијативи. Међутим, уколико не постоје докази да се у тако нешто сумња, овера губи своју сврху и постаје само сувишан терет, како за грађане, тако и за оверитеље. Таква сумња би се, на пример, могла јавити у случају да приликом провере овлашћена лица увиде да је на више места очигледно коришћен исти рукопис, да су уместо рукописа коришћени факсимили, да потпис не одговара имену потписника и слично. Ипак, уколико доказа за такве сумње нема, нема ни разлога да се налаже отклањање недостатака. Ово тим пре, зато што би друштвена опасност у случају да прикупљање потписа није било обављено у свему у складу са правилима била готово никаква. Скупштина која узме у разматрање иницијативу која је била поднета уз недостатке, свакако би на крају одлучила да ли прихвата предлог или не.

Амандман 11: Допуна у вези са амандманом број 10

У члану 68. ст. 1, иза речи „и да је сакупљен довољан број потписа за њу,“, додају се речи „као и у случају из члана 67. став 7. овог закона,“, након чега се наставља постојећи текст у неизмењеном облику.

Када се сматра да је иницијатива покренута

Члан 68.

Када се утврди да је листа потписника народне иницијативе сачињена у складу са одредбама овог закона и да је прикупљен довољан број потписа за њу, [као и у случају из члана 67. став 7. овог закона](#), председник скупштине, у року од седам дана, о томе обавештава иницијативни одбор.

Достављањем обавештења председника скупштине иницијативном одбору сматра се да је народна иницијатива покренута.

Ако председник скупштине не поступи у складу са ставом 1. овог члана, сматраће се да је иницијатива покренута даном истека рока у којем је надлежни одбор Народне скупштине, односно надлежно радно тело покрајинске скупштине или скупштине јединице локалне самоуправе био дужан да утврди да ли је листа потписника народне иницијативе сачињена у складу са одредбама овог закона и да ли је прикупљен довољан број потписа.

Амандман 12: Права подносиоца иницијативе

У члану 69. ст. 4, на крају постојећег текста брише се тачка и додаје се запета, након чега се додају следеће речи:

„што укључује право учешћа у радној групи која припрема акт, дужност надлежног органа да му без одлагања достави све предлоге, коментаре и мишљења које добије .на нацрт, односно предлог акта и право да се обрати члановима скупштине и њених радних тела на седници на којој се акт разматра.“

Одлучивање о иницијативи

Члан 69.

Народна скупштина је дужна да о предлогу садржаном у покренутој народној иницијативи одлучи на првој наредној седници у редовном заседању а најкасније у року од шест месеци од дана покретања народне иницијативе, на начин и по поступку утврђеним Уставом и законом или пословником Народне скупштине.

Скупштина аутономне покрајине односно јединице локалне самоуправе дужна је да о предлогу садржаном у покренутој народној иницијативи одлучи на првој наредној седници односно најкасније у року од 90 дана од дана покретања народне иницијативе, на начин и по поступку утврђеним Уставом и законом, односно статутом аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе или пословником скупштине.

Када скупштина прихвати општу иницијативу, обавезује надлежно радно тело да припреми предлог одговарајућег правног акта и дужна је да о том акту одлучи у року од 120 дана од дана прихватања опште иницијативе.

У припреми акта из става 3. овог члана, има право да учествује представник иницијативног одбора, што укључује право учешћа у радној групи која припрема акт, дужност надлежног органа да му без одлагања достави све предлоге, коментаре и мишљења које добије .на нацрт, односно предлог акта и право да се обрати члановима скупштине и њених радних тела на седници на којој се акт разматра.

Образложење:

Амандманом се прецизирају права представника иницијативног одбора, тако да се омогући њихово учешће у свим битним фазама поступка који следи након прихватања иницијативе, а што није у довољној мери уређено у Предлогу закона.

Амандман 13: Рок за уређивање садржаја извештаја о трошковима кампање

У члану 82. ст. 2, иза речи „Директор Агенције ће донети у року од“ бришу се речи „три месеца“ и уместо њих се додају речи „30 дана“, након чега се наставља постојећи текст.

Измењени текст одредбе:

Рок за доношење подзаконских прописа

Члан 82.

Уредбу којом се уређује електронска народна иницијатива Влада ће донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Акт којим се уређује садржина извештаја о трошковима референдумске кампање из члана 32. став 3. овог закона директор Агенције ће донети у року од 30 дана ~~три месеца~~ од дана ступања на снагу овог закона.

Образложење:

Овај амандман има за циљ да разреши проблем очигледно неадекватног рока који је предвиђен у Предлогу Закона. Проблем се тиче предстојећег уставног референдума. Председник скупштине, Ивица Дачић, најавио је да би референдум о промени Устава требало да се одржи 16. јануара 2022. године. Рок за подношење извештаја о финансирању кампање је 30 дана од дана утврђивања резултата (тај рок би могао да наступу око 20. фебруара 2022. године). С друге стране, рок за доношење подзаконског акта директора Агенције, уколико Закон буде био усвојен у последњој недељи новембра (на седници је 25.11. предвиђен почетак расправе о њему и ступање на снагу следећег дана од дана усвајања), истекао би тек крајем фебруара. Према садашњем решењу то значи да би рок за израду акта који уређује садржину извештаја доспео после истека рока за подношење извештаја. Таква ситуација ствара правну несигурност код организатора референдумске кампање. Због тога је неопходно скратити рок за доношење подзаконског акта. У амандману је предложен рок од 30 дана, имајући у виду уобичајене рокове у нормативној пракси Републике Србије. Међутим, са становишта обезбеђивања правне сигурности било пожељно да тај рок буде и краћи, јер ће референдумска кампања почети одмах по расписивању референдума. Због тога би, приликом формулисања овог амандмана, било корисно консултовати и Агенцију за спречавање корупције, како би се утврдило да ли постоји могућност да подзаконски акт буде донет истовремено са расписивањем уставног референдума, односно у року краћем од 30 дана.